

Ügyiratszám: KULT/196-1/ 2025

Ügyintéző: Szabó Tamás

ELŐTERJESZTÉS

-a Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsághoz-

A Jósa András Múzeum Állományvédelmi Stratégiájának jóváhagyására

Tisztelt Bizottság!

Az önkormányzat fenntartásában működő Jósa András Múzeum Állományvédelmi Stratégiai Tervének elfogadásáról, jóváhagyásáról a Közgyűlés Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsága, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése és Szerveit Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 26/2019. (XII.20.) önkormányzati rendelet 2. számú melléklete 8.2 pontjának értelmében átruházott hatáskörben dönt.

A Jósa András Múzeum elkészítette a 2026-2028 évre vonatkozó Állományvédelmi Stratégiáját, melynek célja, hogy átfogó képet kapjunk a gyűjtemények, műtárgyak elhelyezésének fizikai körülményeiről, felmérje a kiállítóhelyek és a raktárak állapotát. A múzeumi munka egyik fontos szegmense a műtárgyvédelem, melynek feladata a gyűjteményi anyagok kiállítási és tárolási körülményeinek lehetőség szerinti optimalizálása érdekében a feladatok rövid és hosszú távú tervezése, ütemezése és az anyagi források felkutatása.

A fentiek alapján kérjük a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztés mellékletében szereplő Jósa András Múzeum 2025-2028 évre vonatkozó Állományvédelmi Stratégiáját jóváhagyni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2025. november 10.

Tisztelettel,

Határozat – tervezet

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
KÖZGYŰLÉSE
Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsága
/2025. (XI.....) számú
határozata

A Jósa András Múzeum Állományvédelmi Stratégiájának
jóváhagyásáról

A Bizottság

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 26/2019. (XII.20.) önkormányzati rendelet 2. számú melléklete 8.2 pontjában biztosított jogkörében eljárva a következő határozatot hozta:

Az előterjesztést megtárgyalta és a **Jósa András Múzeum 2026-2028** évre vonatkozó **Állományvédelmi Stratégiáját** jóváhagyja.

Nyíregyháza, 2025. november „...”

Dr. Ulrich Attila
a bizottság elnöke

A határozatról értesülnek:

- 1./ A Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottság tagjai
- 2./ A Polgármesteri Hivatal Jogi és Önkormányzati csoportja
- 3./ Irattár
- 4./ Jósa András Múzeum

300/416-1/2024

Székhely: 4400 Nyíregyháza
Benczúr tér 21.
telefon: 06 42 315 722
www.josamuzeum.hu

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM

ÁLLOMÁNYVÉDELMI STRATÉGIAI TERV

2026–2028

Nyíregyháza, 2025. november 10.
Készítette: Dankóné Németh Erika
állományvédelmi felelős

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

1997. évi CXL. Törvény 42.§ (4) bekezdés b) pontja alapján a múzeum a fenntartó által jóváhagyott állományvédelmi tervvel rendelkezik.

A törvény 1. számú melléklete szerint az Állományvédelmi terv: A múzeumok állományvédelmi tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely – az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése és a kulturális javak állapotromlásának megelőzése érdekében – elemzi az intézmény kiállításainak és raktárainak állományvédelmi helyzetét, valamint erre építve rögzíti a megfelelő műtárgykörnyezet biztosítására, a múzeumban őrzött kulturális javak jó állapotának fenntartására, továbbá a természetes állapotromlás megelőzésére és csökkenésére irányuló feladatokat és célokat.

2. STRATÉGIAI CÉL

Az állományvédelmi stratégia célja, hogy átfogó képet kapjunk a gyűjtemények, műtárgyak elhelyezésének fizikai körülményeiről, felmérje a kiállítóhelyek, raktárak állapotát. Azonosítsa a műtárgyak állapotát nagy mértékben befolyásoló paramétereket, az azok öregedési folyamatát elindító okokat. Így az információk birtokában lehetőség nyílik arra, hogy a kedvezőtlen kondíciók megváltoztatásával, korrigálásával (° C, RH %, UV, Lux) a károsító tényezők mértékét jelentősen csökkentsük. Az állományvédelmi célkitűzés egyik fontos eleme, hogy olyan kiállítóterek és műtárgyraktárak létesüljenek intézményi szinten, amelyek lehetővé teszik az optimális műtárgykörnyezet kialakítását.

Jelen dokumentum meghatározza a műtárgyvédelmi protokollt, mely a múzeum minden munkatársára kötelező érvényű.

3. MŰTÁRGYVÉDELMI PROTOKOLL

A múzeumban lévő műtárgyak két szerkezeti egység, a régészeti- és a gyűjteményi osztály raktáraiban, továbbá a kiállítóhelyeken vannak elhelyezve. A gyűjteményi anyag kezelését, tárolását meghatározó alapvető normákat minden olyan területre meg kell határozni, melyek hatással lehetnek azok biztonságos megőrzésére.

3.1 FELELŐSSÉGI KÖRÖK ÉS JOGOSULTSÁGOK

A múzeumban a műtárgyak alapvetően három helyen találhatóak: raktárakban, kiállításokban és a restaurátor-műhelyben.

A gyűjteményi munka során a tárgyak gyűjtése, állományba vétele, feldolgozása, megfelelő tárolása, konzerválása, restaurálása, és kiállításra, kölcsönzésre előkészítése zajlik. Ebben a munkában muzeológus, gyűjteménykezelő és restaurátor közösen, a feladatokat megosztva vesz részt.

A muzeológus a tárgyak tudományos feldolgozását, a megfelelő nyilvántartások vezetését végzi. Munkáját a gyűjteménykezelő segíti, aki a raktári rend kialakítását, a műtárgyak tárolását, mozgatását felügyeli, a restaurátorral együtt, aki elvégzi a szükséges beavatkozásokat, állagmegóvási, konzerválási feladatokat.

A raktárban csak az a munkatárs végezhet munkát, akit erre munkaköri leírása kijelöl, kötelez. Így a műtárgyak mozgatása csak a muzeológus, gyűjteménykezelő jelenlétében, szállításuk a megfelelő csomagolás után, a szükséges dokumentumok kitöltésével lehetséges.

A műtárgyak kiállításban történő rögzítésének, installálásának módszereit a restaurátorral egyeztetve határozzák meg. A kiállítások megfelelő klimatikus körülményeit a restaurátor köteles ellenőrizni.

A restaurátor-műhelyben csak a restaurátorok végezhetnek munkát, ott felügyelet nélkül más nem tartózkodhat.

3.2 TŰZVÉDELMI ELŐÍRÁSOK

Múzeumi környezetben dolgozók számára fontos az alábbi előírások ismerete és betartása:

- Üzemeltetés alatt a kijárat ajtókat/ nyílászárókat kulccsal, retesszel egyéb módon nem szabad elzárni.
- Az ajtók (vészajátok) kifelé, a menekülés irányába nyíljanak.
- Az üzemszünetben lezárt helyiségek kulcsát olyan helyen kell tartani, ahol tűz vagy egyéb káreset alkalmával könnyen hozzáférhető.
- A vészaját helyét és az oda vezető utat jól láthatóan jelöljük.
- Dohányozni csak az arra kijelölt helyen lehet.

3.2.1 TŰZOLTÁS ÉS ANNAK ESZKÖZEI

A tüzeket az éghető anyag fizikai és égési jellemzői alapján négy osztályba sorolják, melyek jelölése A, B, C, D betűvel történik (ne tévesszük össze a tűzveszélyességi osztályokkal). Ez az osztályozás segít a tűzoltás szempontjából alkalmas tűzoltó készülék kiválasztásakor.

A: Szilárd, általában szerves eredetű anyagok (fa, papír, textil, stb...) tüze, amelyek lángolás és/vagy izzás (parázslás) kíséretében égnek.

B: Folyékony vagy cseppfolyósítható szilárd anyagok (benzin, gázolaj, metanol, aceton, olvadék stb.) tüze.

C: Gázok (acetilén, hidrogén, PB-gáz stb.) tüze.

D: Fémek – elsősorban alkálifémek (pl.: nátrium, kálium) és alkáliföldfémek (pl.: magnézium, kalcium) –, továbbá különböző fémvegyületek tüze.

3.3 MŰTÁRGYAK RAKTÁRBA HELYEZÉSÉNEK SZABÁLYAI

A gyűjteményi munka fontos eleme annak gyarapítása, melynek során különféle forrásokból kerülhetnek tárgyak a múzeumba. Ezek a tárgyak fertőzésveszélyt jelenthetnek, így kezelésük, raktárba történő elhelyezésük különös odafigyelést igényel. Hasonlóan veszélyforrást jelenthetnek a belső raktári mozgatások is, amikor a költözés során egy kevésbé ellenőrzött, korábban nem megfelelően kialakított helyről – padlásról, pincéből – kerülnek át tárgyak ellenőrzött körülmények közé.

A raktárba bekerülés előtt az érintett műtárgyakat a restaurátoroknak alaposan meg kell vizsgálni, hogy nem rejtenek-e valamilyen fertőzést. Szerves alapú műtárgyak esetén rovar- és penészgomba fertőzés nyomait kell keresni. Szervetlen alapú tárgyak esetében bár fertőző károsodás nincs (az ónpestist kivéve), az előrehaladott korrózió a közvetlen környezet kémiai jellemzőit megváltoztatva okozhat problémákat.

A tárgyak tisztítása minden esetben elengedhetetlen, nem csupán esztétikai okokból, hanem mert a felületi szennyeződések növelik a káros kémiai és biológiai folyamatok megjelenésének kockázatát. A szerves felületi szennyeződések az azokon élősködő rovarok megjelenését eredményezhetik.

A tisztítás, átvizsgálás után az esetleges rovarfertőzések biztos kizárása érdekében a tárgyakat átmeneti raktárba, karanténba kell helyezni. Évszaktól függően – a rovarok télen a hidegebb időszakban beltérben sem annyira aktívak – a tárgyakat akár több hétig is itt kell tárolni. Ebben az időszakban, a tárgy állapotát a restaurátoroknak többször is ellenőrizni kell, és ha úgy ítélik meg, a tárgyak végül a raktárba, megfelelő helyükre kerülhetnek.

3.4 RAKTÁRAKRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ELVÁRÁSOK

Ahhoz, hogy a raktárhelyiség műtárgyvédelmi szempontból megfeleljen a benne raktározott tárgyi anyagnak, a következő szempontoknak kell megfelelnie:

- A bemeneteli ajtó jól megközelíthető legyen, hogy a tárgy szállítása sérülésmentesen történhessen.
- A raktár legyen mindig tiszta és pormentes, ezért csak porszívóval takarítsanak.
- Az ablakok jól záródó, rovarhálóval és fényvédelemmel ellátottak legyenek.
- Padlózata (kő, vagy környezetbarát műanyag) és bútorzata (porszórt fémpolc) könnyen tisztán tartható legyen.
- Megfelelő hőmérséklettel, páratartalommal és világítással rendelkezék (táblázat).

- MÉRŐESZKÖZÖKKEL (pára-, hő-, fénymérő) ellátott legyen, amelyek feleljenek meg a biztonsági előírásoknak.
- Világítótest és bármilyen fűtőtest közelében ne helyezzük el a tárgyakat.
- Víz- (ivó-, szennyvíz), illetve fűtőcsövek, kábelek ne fussanak keresztül a helyiségben.
- Rendelkezzék füstérzékelőkkel, poroltó készülékkel.
- A raktár lehetőleg legyen tágas, hogy a benne elhelyezett műtárgyak sérülésmentesen mozgathatók legyenek.
- A raktár rendelkezék a tárgyak mozgatását segítő szállítóeszközökkel.
- Legyen a biológiai kártevőktől (moly-, szű-, múzeumbogár-, rágcsáló-, baktérium- és penészfertőzéstől) mentes.
- A gyűjteménykezelő és a kutatók a raktártól elkülönítetten, de annak közelében kialakított munkaszobában, térben dolgozzanak.
- A bejáratnál függesszék ki a raktár szabályzati rendjét tartalmazó útmutatót, külön jelezzék a menekülési útvonalat vészhelyzet esetére.
- Legyen minden raktárnak külön mozgatási naplója.
- A raktár ellenőrzése kiemelt feladat legyen.

A leggyakoribb tárgyalakító anyagok bemutatásához, raktározásához javasolt műtárgykörnyezeti paraméterek

ANYAG	HŐMÉRSÉKLET °C	RELATÍV PÁRATARTALOM %	MEGVILÁGÍTÁS LUX
Kő	15–25	30–50	megvilágítható
Festett kő	15–25	40–50	150–300
Falfestmény	15–25	40–50	150–300
Jól kiégetett kerámia	15–30	30–55	megvilágítható
Nem vagy rosszul kiégetett kerámia	15–25	35–50	megvilágítható
Festett kiégetetlen kerámia	15–20	35–50	150–250
Üveg	15–25	30–50	megvilágítható
Rossz állapotú (pl. régészeti) üveg	15–25	40–50	megvilágítható
Fémek: arany, platina	15–25	tetszőleges	megvilágítható
Fémek: ezüst, réz, (bronz, sárgaréz) vas, ón, ólom	15–25	40 alatt	megvilágítható
Festett fémtárgyak	15–20	35–45	150–250
Fa, festett fa	15–25	45–55	150–250
Papír	15–20	45–55	50–70

Bőr, pergamen	15–25	45–55	50–150
Festett bőr, pergamen	15–20	45–55	50–70
Textil	15–25	45–55	50–100
Csont, elefántcsont	15–25	45–55	50–150
Festett csont, elefántcsont	15–20	45–55	50–70
Fotónegatív, pozitív kép (fekete-fehér)	20 alatt	35–50	50–70 (raktárban sötét)
Fotónegatív, pozitív kép (színes)	15 alatt	20–30	50 (raktárban sötét)
Fotóanyag cellulóz-nitrát hordozón	5 alatt	35–40	50 (raktárban sötét)
Haj, szőr, szőrme	15–25	45–55	50–150
Szaru	15–25	45–55	50–150
Háncs	15–25	45–55	50–150

3.5 A MŰTÁRGYAKKAL TÖRTÉNŐ MUNKA ALAPSZABÁLYAI

3.5.1 MUNKAVÉGZÉS A MŰTÁRGYAKKAL

Műtárgyakkal történő bármilyen munkavégzés során követni kell a munkavédelmi, valamint az állományvédelmi előírásokat. A raktárban csak a munkaköri leírásában arra kötelezett munkatárs, a muzeológus, gyűjteménykezelő és restaurátor tartózkodhat munkavégzés céljából. A tárgyak mozgatása – megfelelő dokumentálás mellett – csak az arra kijelölt muzeológus, gyűjteménykezelő jelenlétében történhet.

- A tárgyak mozgatása arra alkalmas eszközökkel történjen.
- A nehezebb tárgyakat ketten, többen mozgassanak.
- Létra használata során meg kell győződni annak megfelelő állapotáról.
- A törékeny, érzékenyebb tárgyak esetében gondoskodni kell megfelelő csomagolásról, még épületen belüli mozgatásnál is.
- Az érzékenyebb, illetve a korábban vegyszerrel kezelt tárgyak esetében kötelező a cémakesztyű viselése.

A kiállítások építése során fokozottan figyelembe kell venni a műtárgyvédelmi elvárásokat. Más-más elvárások vannak időszakos és állandó kiállítások esetében. Figyelembe kell venni a tárgyak fényérzékenységét, a változó klimatikus körülményekre való reakcióját, fizikai állapotát, adottságát. Ezek ismeretében a kiállítást építő csoport számára a restaurátor meghatározhatja az egyes tárgyak installálásának módját, és előírhatja a megfelelő körülmények biztosítását.

Amennyiben valamely tárgy munkavégzés, szállítás, kiállítás során megsérül, jegyzőkönyvet kell felvenni, melyet a restaurátor készít a körülmények leírásával, a műtárgy részletes állapotfelméréssel.

3.5.2 MŰTÁRGYAK SZÁLLÍTÁSRA, KÖLCSÖNADÁSRA TÖRTÉNŐ ELŐKÉSZÍTÉSE

Műtárgyak kölcsönadása során a szerződés szakmai tartalmát a muzeológus, az állapotleírást, klimatikus feltételek meghatározását a restaurátor készíti el. A műtárgyak szállítására való előkészítése, megfelelő csomagolása a gyűjteménykezelő vagy restaurátor közreműködésével történhet. A csomagolás elkészítésénél figyelembe kell venni a tárgy tulajdonságait, a külső klimatikus körülményeket és a szállítóeszköz paramétereit. Számításba kell venni továbbá, hogy várhatóan mennyi ideig lesznek becsomagolva a tárgyak.

Költöztetés során el kell kerülni, hogy a szállítandó anyaggal port és aktív biológiai kártevőket vigyünk az új raktári helyre. A portalanítást és a fertőtlenítést csak megfelelően képzett személyek végezhetik, a szükséges védőeszközök használatával. Általában a puha kefében végződő, nyéllel rendelkező porszívó használata ajánlott. A porszívó szűrője kösse meg az apró polleneket, penészspórákat (HEPA szűrő). A költöztetés előkészítése során figyelni kell penész, rovar, rágcsáló jelenlétére, felbukkanásuk esetén meg kell tenni a szükséges intézkedéseket.

3.6 KÁRTEVŐ-MONITORING ÉS FERTŐTLENÍTÉS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A kártevők elleni eredményes fellépés elsődleges feltétele, hogy minden munkatárs, beleértve a takarítókat is, ismerje meg ennek a feladatnak a fontosságát, és tisztában legyen az árulkodó jelekkel, melyek valamilyen fertőzést jelentenek.

Meg kell határozni az aktív és passzív védekezés módszereit. Ez magában foglalja a műtárgyak és minden raktárba bekerülő egyéb tárgy átvizsgálását mozgatáskor, megfelelő körülmények kialakítását, melyek gátolják a kártevők életterét, szaporodását. Fontos a tisztaság, megfelelő páratartalom és hőmérséklet. Kerülni kell élelmiszerek tárolását műtárgykörnyezetben. Rendszeresen kell ellenőrizni a kihelyezett csapdákat, melynek eredményét fel kell jegyezni.

Fertőzés esetén meg kell határozni annak forrását, azonosítani a kártevőt és a károsodás mértékét. A fertőzött darabokat ki kell emelni, és biztosítani kell, hogy a többi tárgy ne fertőződhessen meg. Ezt csapdákkal, a körülmények megfelelő megváltoztatásával kell elérni. A fertőzés megszüntetésének módját a restaurátor határozza meg. Ha van rá mód helyileg, ha szükséges megfelelő szakember felkeresésével. Ennek során előnyben kell részesíteni a vegyszermentes megoldásokat, mint fagyasztás, hőkezelés, oxigénelvonás.

A fertőzés megszüntetése után további megfigyelés szükséges, és fel kell hívni a kollégák figyelmét a fennálló veszélyre.

3.7 TAKARÍTÁSI REND

A megfelelő munkavégzés érdekében elengedhetetlen a dolgozók megfelelő oktatása és munkájuk ellenőrzése. A takarítás egyik legfőbb célja a por eltávolítása és visszatüledésének megakadályozása. Ehhez speciális szűrőberendezéssel (pl.: HEPA szűrő) ellátott porszívó és takarítógép szükséges, amely a legkisebb anyagrészecskéket, mikroorganizmusokat is kiszűri. A tárolódobozok, iratcsomók és kötetek portalanítása is porszívóval a legeredményesebb, amit azonban körültekintéssel kell végezni. Legmegfelelőbb erre a célra a puha kefével ellátott, szabályozható szíváserősségű porszívó. Sérült vagy sérülékeny dokumentumok esetén sűrű szövésű műanyag háló használata javasolt. A portalanítást végzőnél egyéni védőfelszerelés (zárt öltözet, védőkesztyű, védőszemüveg, légzést védő maszk) szükséges. Nedves takarítást, a gyűjteményi anyagot nem károsító, az élelmiszeripari normáknak megfelelő tisztítószer híg vizes oldatával kell végezni (ammónia, ecetes víz, sósav nem használható).

3.8 SZELLŐZTETÉSI REND

A múzeum rendelkezik Szellőztetési Szabályzattal, az ott leírtakat kell figyelembe venni, betartani.

4. AZ INTÉZMÉNY EGYES ÉPÜLETEINEK HELYZETELEMZÉSE

4.1 JÓSA ANDRÁS MÚZEUM

A Jósa András Múzeum épülete 2022. január 1-vel bezárta kapuit a látogatók előtt. A város által beadott TOP PLUSZ-6.2.1-23 kódszámú Fenntartható versenyképes városfejlesztés című pályázat keretében a Jósa András Múzeum épületének megújulása valósulna meg.

Előzetes tervek szerint a munkálatok 2025. év negyedik negyedévében kezdődnek el és előreláthatóan minimum két évig tartanak majd.

A munka során teljesen megújulna az egész épület, új, állandó kiállítások nyílnának.

4.1.1 FOKOS UTCA – RÉGÉSZETI RAKTÁR

2020-ban a régészeti tömörraktár teljes anyaga átkerült egy külső épületbe (Fokos utca), melynek a földszintje részben lett felújítva. A közel egymillió darabot számláló gyűjteményt öt teremben helyezték el. A nyílászárók cseréje ezekben a helyiségekben megtörtént. Három teremben a régi polcrendszer lett beépítve, egy helyiségben teljesen, egyben pedig részben sikerült új polcrendszert kiépíteni. 2022 év elején minden terembe és a folyosóra hűtő-fűtő klímaberendezés lett felszerelve. Ezek biztosítják a műtárgyaknak télen-nyáron a megfelelő hőmérsékletet. Az épület többi része nincs felújítva, az első emelet raktárként funkcionál ember- és állatcsontok, valamint különböző segédanyagok tárolására.

4.1.2 KERESZT UTCA – RAKTÁR

Az iparművészeti gyűjtemény bútorainak egy része fűtetlen, őrzés nélküli lakóházban kapott helyet. A folyamatos mérések éves szinten nagy hő- és páratartalom-ingadozást mutatnak.

4.1.3 MOSZKVA UTCA – RAKTÁR

A múzeum 2022-ben kezdődő kiköltözése miatt került ebbe az épületbe a könyvtár teljes állománya, 2023-tól az iparművészeti raktár műtárgyállományának egy része, a képzőművészeti gyűjtemény szobor- és kislasztikaanyaga, 2024-től a helytörténeti gyűjtemény teljes anyaga és a történeti dokumentumok anyaga. Az épület földszintjén a bejárati ajtóval szemben és az első emeleten a folyosóra invertel klímaberendezések lettek felszerelve. A műtárgyak kikerülése óta az éjszakai őrzés biztosított.

2025 ősztől a Jósza András Múzeum Benczúr téri épülete teljes kiürítésre került. A Moszkva utca lett az átmeneti központja a múzeumnak, ide került a teljes személyzeti állomány. További klímaberendezéseket telepítettek, melyek az épület klimatikus viszonyait stabilizálják.

4.1.4 NYÍRVÍZ PALOTA – KÉPZŐMŰVÉSZETI RAKTÁR

2023-ban a képzőművészeti raktár festmény- és grafikaanyaga ideiglenesen itt kapott helyet.

Télen központi fűtés (nem szabályozható) van, nyáron a hűtés nem megoldott, redőny védi a műtárgyakat a káros napsugaraktól és a magas hőmérséklettől.

A szobákban a páratartalom alacsony, ennek szabályozására a radiátorokra kihelyezett párologtatók nyújtanak megoldást.

4.1.5 KEMECSE – RAKTÁR

Túlnyomó részt a múzeum bútorállományának ad helyet ez a raktár. Nagy belmagasságú fűtetlen épület. Nincs őrizve. A folyamatos mérések éves szinten nagy hő- és páratartalom-ingadozást mutatnak.

4.2 KÁLLAY-KÚRIA

Az intézmény tagintézménye a Kállay Gyűjtemény. Magyarország Kormánya és Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2015. november 10. napján szerződést kötött, melynek értelmében a Kormány biztosítja a Kállay-kúria épületének felújításához szükséges forrásokat az egykori miniszterelnök hagyatékának méltó elhelyezése és bemutatása érdekében. A Kormány 1209/2018. (IV.8.) határozatában ezen szerződést kiegészítette és lehetőséget teremtett a Kállay-kúria épületének teljes kihasználására és további kiállítások megvalósítására. A beruházás

eredményeképp a Kállay Gyűjtemény méltó környezetbe került, és látogatóbarát, modern kiállítások valósultak meg az új épületben. 2020.06.20-án megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt. A Kállay-kúria udvarában lévő hátsó épületsor is felújításra került, ahol egy Várostartörténeti állandó kiállítás nyílt. Az új épületben nem lett raktár kialakítva, így az a régi helyén a Nyírvíz palotában maradt őrizetlenül, fűtetlenül. Az új épületben történtek beázások, melyet többször javítottak. 2024-ben az épület tetőszerkezete és homlokzata teljeskörű felújításon esett át.

4.3 SÓSTÓ MÚZEUMFALU

A múzeum néprajzi gyűjteményének a Sóstói Múzeumfalu ad helyet. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata pályázata révén 2018–2019 folyamán a Sóstói Múzeumfalu komplex fejlesztése keretében korszerű műtárgyraktárak is kialakításra kerültek. 2020. év elején elkezdődött a raktárakba való visszaköltözés. A gyűjtemény közel 40000 db műtárgyat tartalmaz, melyeket anyagfajtánként, valamint tematika szerint válogattak külön a szakemberek. A költségek megemelkedése miatt, az eredeti tervhez képest nem minden úgy valósult meg, ahogy azt műtárgyvédelmi szempontból terveztük, ajánlottuk, illetve megfelelőnek tartottuk volna. Az új épület földszinti raktárhelységek burkolathányát a 2020-ban beadott Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása c. pályázatból oldotta meg az intézmény 2021-ben. A két bútor-, és az átmenő műtárgyraktár területe 243 m², melyre megfelelő burkolat került. Pályázati forrásból a Múzeumfalu Újlétei magtárában kialakításra került látványraktár nyílt meg 2020-ban. 2023-ban az Állományvédelmi Program támogatásából faanyagvédelmi munkálatok történtek néhány lakóházon és melléképületen (jánkmajtisi lakóház, kamra, paszabi lakóház, nagyhódosi lakóház, kállósemjéni istálló, barabási iskola). A rovarfertőzött kisebb tárgyakat gázosítással kezelték. 2024-ben megtörtént az iskola padlózatának helyreállítása. A Petőfi Kulturális Program Műtárgyterek fényvédelme 2024 c. sikeres pályázat keretében hő- és fényvédő fóliát kaptak a szatmárcsekei Kölcsey Emlékszoba, a máriapócsi Nagy Szent Bazil Rend Gyűjteménye, a Sóstói Múzeumfalu raktárépületének és időszakos kiállítóterének ablakai.

5. JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK - TÁVLATI TERVEK

5.1 JÓSA ANDRÁS MÚZEUM

Fontos, hogy a múzeum Benczúr téri épületének megújítását, kialakítását az állományvédelmi stratégiai tervben megjelölt paraméterek figyelembevételével végezzék, folyamatosan egyeztetve a múzeum szakmai csapatával. Továbbá, ha a megújult múzeumban nem lesz lehetőség az összes gyűjteményi anyag raktározására, akkor a jövőben szükséges lenne egy olyan központi raktárépület kialakítása, amely a múzeum jelenlegi külső raktáraiban lévő gyűjteményi anyagot összevonva teszi

tárolhatóvá egy műtárgyak számára megfelelően kialakított helyen. Ezzel átláthatóvá, kutathatóvá válna a múzeumi gyűjtemény.

Jelenleg a régészeti gyűjtemény nagy mértékű folyamatos gyarapodása rövid időn belül a Fokos utcai raktár telítődését eredményezi, emiatt az itteni raktározási lehetőségeket is át kell gondolni (raktárbővítés, új raktár létesítése).

Amennyiben a gyűjtemény tárolása hosszú távon továbbra is itt tervezett, javasolt további helységek raktározásra alkalmassá tétele. Emellett az épületen belül szükséges a kutatók és belső szakdolgozók, gyűjteménykezelők számára, egy munkaszoba kialakítása. A raktárakban a szakemberek hosszú távú tartózkodása a műtárgyak számára megfelelően kialakított klimatikus körülmények megváltozása miatt nem engedélyezett.

A raktárépületben rendszeres takarításra lenne szükség. Egy vizesblokk kialakítása lehetőséget adna a megfelelő takarítás elvégzésére, mivel a felgyülemlt pormennyiség a műtárgyak (kerámia, fa) és a műtárgytároló papírdobozok felületén is a legnagyobb nedvességmegkötő felületet biztosítják. A nedvesség a szerves anyagok felületén a mikroorganizmusok kialakulását, penész elterjedését, a szerves anyagok korrodálódását okozzák.

A megfelelő munkálatok és megelőző állományvédelmi feladatok elvégzéséhez hosszabb ott-tartózkodás esetén mosdó használatát kell biztosítani.

Jelenleg a múzeum ideiglenes raktáraiban folyamatos monitoringvégzés történik, különös tekintettel a fűtetlen raktárakra, ahol a műtárgytároláshoz a lehetőségekhez mérten megfelelően kialakított klimatikus körülmények szinten tartása folyamatos.

5.2 KÁLLAY GYŰJTEMÉNY

Az intézményben helyet kapott Várostartörténeti kiállítás újragondolása tanácsos. A kivitelezésnél a kiállításban nem vették figyelembe az állományvédelmi szempontokat. A műtárgyak folyamatosan káros környezeti hatásoknak vannak kitéve, nehéz feladat a műtárgykörnyezet tisztán tartása, főként az alkalmazott felül nyitott vitrinek miatt. Javasolt olyan vitrinek kialakítása, amelyek felül is zártak, ugyanakkor az elhelyezett műtárgyak könnyen megközelíthetők, környezetük rendszeresen tisztítható, a műtárgyak állapota folyamatosan ellenőrizhető.

5.3 SÓSTÓ MÚZEUMFALU

A műtárgyépületek teljes körű védelme, illetve az állományvédelmi eszközpark fejlesztése, mérőrendszer kialakítása szükséges.

A Múzeumfalu bár új épületet, raktárakat kapott, a nagy ütemben gyarapodó gyűjtemény elhelyezése miatt, hosszú távon előre tervezni kell egy újabb – akár könnyűszerkezetes – raktár kialakítását.

Továbbá a textilgyűjtemény tárolási rendszerének fejlesztése, bővítése és a szakszerűbb tároláshoz megfelelő csomagolóanyag beszerzése is tervezett.

A kártevők elleni eredményes fellépés csak folyamatos monitoringozással érhető el. A stratégiai fontosságú helyeken (kiállítási, restaurálási, raktározási helyiségekben) kártevők elleni csapdákat kell kihelyezni.

Biztosítani kell, hogy minden lépést olyan felelős személy végezzen, aki – ha nem szakértője a kártevőknek – a megfelelő szakemberrel konzultál. Megfelelő szakembert/céget kell felkérni arra, hogy szemrevételezés után szükségszerűen helyezték ki az állat- és rovarcsapdákat. Meg kell határozni az aktív és passzív védekezés módszereit. Ez magába foglalja a műtárgyak és minden raktárba bekerülő egyéb tárgy átvizsgálását mozgatóskor, a megfelelő körülmények kialakítását, melyek gátolják a kártevők életterét, szaporodását.

Az Újléti magtárban helyet kapó látványraktár polcrendszerének újragondolása, műtárgyvédelmi és biztonságtechnikai szempontok alapján szintén szükségszerű. A fiókok nyitottak, így a látogatók könnyen hozzáférhetnek a fiókokban tárolt műtárgyakhoz, illetve a külső szennyeződések is könnyen megtelepednek a műtárgyakon, ezért a fiókokban átlátszó üveggel vagy plexivel való lefedés lehet megoldás.

A pénzügyi háttér megteremtésével javasolt lenne az Állományvédelmi Bizottság segítségével egy fagyasztókamra telepítése, mely megkönnyítené a fertőzött műtárgyak szakszerű, vegyszermentes kezelését.

5.4. MONITORINGOZÁS EREDMÉNYEI

A folyamatos raktári mérések azért szükségesek, mert az eredmények alapján lehet eldönteni, hogy az adott helyszínen milyen megoldás, megfelelő műtárgykörnyezet kialakítása célravezető. A raktári paraméterek, különösen a hőmérséklet és páratartalom monitorozása alapvető feltétele annak, hogy állandó, naprakész, valamint éves viszonylatban is értékelhető képet kapjunk az aktuális helyzetről és a változásokról. Csak így tudjuk megtenni a szükséges beavatkozásokat. A mért adatokat rögzítjük, dokumentálásuk megtörténik a visszakereshetőség érdekében, ezért a legjobb megoldás az adatgyűjtős mérőműszerek (datalogerek) alkalmazása. A műszereket rendszeresen (évenként) kalibrálni/kalibráltatni kell. Ellenkező esetben egy idő után hamis adatokat kapunk, elsősorban a páratartalom vonatkozásában. Ha olyan műszert vásárolunk, amelyet nem lehet – és nem is ajánlatos – „házilag” kalibrálni, akkor vegyük figyelembe azt, hogy annak rendszeres költségei vannak.

6. ÁLLOMÁNYVÉDELMI FELADATOK A SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG-MEGYEI MUZEÁLIS GYŰJTEMÉNYEKBEN

A Kultv. 45/A § (2) bekezdés j) pontja alapján a megyei hatókörű városi múzeum legalább egy fő, szakirányú közép- vagy felsőfokú végzettségű állományvédelmi felelőst foglalkoztat, aki középtávú intézkedési terv alapján évente legalább egyszer helyszíni bejárás keretében felméri a megye területén lévő muzeális intézmények állományvédelmi helyzetét.

A rendszeres bejárások célja, hogy általános műtárgyvédelmi tájékoztatást nyújtsunk; tanácsokat adjunk a gyűjtemények kezelésére, a műtárgyak szakszerű tárolására vonatkozóan; felhívjuk a figyelmet a pályázati lehetőségekre. A bejárásokat kötelezően egy fő, az állományvédelmi felelős végzi, helyszíntől függően munkáját azonban sok esetben restaurátor vagy muzeológus segítheti. A megyében 25 helyszín van, ezek látogatása előzetes egyeztetés után a múzeumi gépjárművel történik. A bejárások nyilvántartása, beszámolók elkészítése a felelős feladata.

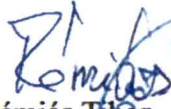
A helyszíni ellenőrzések ütemezése a múzeumi feladatokhoz is igazodik, mivel a felelős egyben restaurátor is. A bejárások minden év decemberéig megvalósulnak.

Település	Múzeum /gyűjtemény neve	Cím	telefonszám
Csenger	Helytörténeti Múzeum	4765 Csenger, Hősök tere 3.	Szabó János: +36/20-261-8826
Demecser	Tájház	4516 Demecser, Boldogasszony tér 16.	Kiss Gyuláné: +36/30-627-3056
Dombrád	Helytörténeti kiállítás	4492 Dombrád, Kölcsey u. 4.	Katona Éva: +36/30235-5977
Géberjén	Jékey Kúria	4752 Géberjén, Kossuth u. 7.-11.	
Hodász	Roma Tájház	4334 Hodász, Ady Endre u. 26.	Rézműves Melinda: +36/30-546-2212
Ibrány	Helytörténeti Gyűjtemény	4484 Ibrány, Hősök tere 2-4.	Románé Ágnes: +36/30-565-0793
Kállósemjén	Kállay-kúria	4324 Kállósemjén, Kossuth út 94.	Dzsunyák Gabriella +36/20-382-4373
Kisvárdá	Rétközi Múzeum	4600 Kisvárdá, Csillag u. 5.	Vofkori Mária +36/20-342-7009

Máriapócs	Szent Bazil Szerzetesrend Gyűjteménye	4326 Máriapócs, Kossuth tér 25.	Csekk Miklósné +36/70-334-5734
Mátészalka	Szatmári Múzeum	4700 Mátészalka, Kossuth u. 5.	Dr. Cservenyák László 44/502-646
Mátészalka	Vasúti Helytörténeti Gyűjtemény	4700 Mátészalka, MÁV állomásfőnökség	44/315-560 44/312-641
Nagyecsed	Felső-Tisza- Vidéki Vízügyi Technikatörténeti Kiállítóhely	4355 Nagyecsed, Sárvár utca Villanytelep	Hiripiné Enikő 42/502-200 +36/70-515-9779
Nyíregyháza	Bencs villa	Nyíregyháza Sóstói u. 54.	+36/20-461-4551
Nyíregyháza	Felső-Tisza- Vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény	4400 Nyíregyháza, Móricz Zsigmond u. 48.	Sándor Attila +36/30-207-5692 42/502-202
Nyíregyháza	Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjtemény	4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor út 5.	Szabó Irén +36/30-205-7260
Nyíregyháza	Jósa András Múzeum	4400 Nyíregyháza, Benczúr tér 21.	42/315-722
Nyíregyháza	Kállay Gyűjtemény	4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 1. II/7.	Dohanics László +36/20-435-1220
Nyíregyháza	Városi Galéria	4400 Nyíregyháza Selyem u.12.	Fekete József 20/3548030
Nyíregyháza	Sóstói Múzeumfalú	4431 Nyíregyháza Skanzen utca 8.	Baloghné Szűcs Zsuzsanna +36/20-435-0973
Nyírmihálydi	Magtár-Helytörténeti Gyűjtemény	4363 Nyírmihálydi, Rákóczi Ferenc u. 24.	42/287-500
Szabolcs	Mudrány Kúria	4467 Szabolcs, Petőfi Sándor u. 39.	Venczelné Skara Zsuzsa +36/30-399-5613
Szatmárcseke	Kölcsey Ferenc Emlékszoba	4945 Szatmárcseke, Kölcsey Ferenc u. 46.	Szűcs Ferenc +36/70-703-2635
Tarpa	Tájház	4931 Tarpa, Kossuth Lajos u. 25/a	45/488-002
Tiszabercel	Bessenyei György Emlékszoba	4474 Tiszabercel, Bessenyei Gy. u. 6.	Kocsis Józsefné 42/315-722 +36/20-570-0284
Tiszacsécse	Móricz Zsigmond Emlékház	4947 Tiszacsécse, Kossuth Lajos u. 29.	Magos Jenőné +36/70-666-3319
Tiszadob	Andrássy Kastély	4456 Tiszadob, Bocskai u. 59.	Bertalan László +36/70-682-7387
Tiszadob	Tiszadobi Porta	4456 Tiszadob, Bocskai u. 57.	+36/30-729-6037
Tiszavasvári	Vasvári Pál Múzeum	4440 Tiszavasvári, Kálvin út 7.	+36/30-435-0257
Tuzsér	Lónyay kastély	4623 Tuzsér, Ady	

		Endre u. 2.	
Újfehértó	Zajti Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény	4244 Újfehértó, Egészségház u. 2.	Fogarasiné Tóth Zsuzsanna 42/290-600
Vásárosnamény	Beregi Múzeum	4800 Vásárosnamény, Rákóczi F. út 13.	Varga János 70/3757083

Nyíregyháza, 2025. november 10.

Dr. Rémiás Tibor
múzeumigazgató

